

Datum 2019-05-08
Diarienummer 0485/19

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Göteborgs Stads yttrande över Justitiedepartementets remiss ”Slopad straffrabatt för unga myndiga” (SOU 2018:85)

Göteborgs Stad anser att förslaget gällande genomförandet av slopad straffreduktion för 18–20 åriga lagöverträdare avstyrks. I betänkandet anges att forskningen visar att mognaden hos unga personer under 25 år inte är färdigutvecklad. De är därför inte fullt kapabla att bedöma konsekvenserna av sitt handlande och kan därmed rimligen inte på samma sätt som vuxna ta ansvar för att de begår obetänksamma handlingar, eller i värsta fall brott. Det anses inte finnas något i den medicinska eller kriminologiska forskningen som talar för en ändrad lagstiftning vad avser en sänkt åldersgräns för en särreglering. Dessutom får unga människor, som ännu inte hunnit etablera sig som välfungerande medborgare i samhället, mycket svårt att någonsin göra det om de döms till fleråriga fängelsestraff tidigt i livet. Det finns en risk att unga lagöverträdares kriminella identitet förstärks genom att döma dem till vuxenpåföljder och dessutom låta dem avtjäna straff tillsammans med betydligt äldre och mer erfarna dömda. Det riskerar att leda till ökad risk för återfall i brott.

I utredningen framhålls att brottsligheten i de aktuella åldersgrupperna har gått ner. Det saknas således skäl att ta bort särregleringen med anledning av att brottsligheten ökat i dessa grupper. Brott som begås av ungdomar är till stor del brott såsom stölder, misshandelsbrott och narkotikabrott av mindre allvarligt slag. Endast en mycket liten andel av de unga som döms har gjort sig skyldiga till sådan allvarlig organiserad och gängrelaterad brottslighet som nämns som skäl för ändringar i straffbedömningen i utredningsdirektivet. Att genomföra en generell straffskärpning på ett sådant

sätt som framgår av direktiven träffar således en stor del unga som varken har kopplingar till organiserad brottslighet eller till annan allvarlig gängrelaterad brottslighet. Förslaget har ett brett angreppssätt på ett smalt problemområde. Det innebär att kostnaden för ändringen blir väsentligt mycket högre än vad som är motiverat.

Det finns dock sakliga skäl som talar för att unga som är inblandade i organiserad brottslighet och annan kriminalitet som är förenad med gängbildning ska dömas strängare än vad som är fallet idag. Detta uppnås dock inte bäst genom att alla unga som döms ådöms strängare straff. I stället bör det, på det sätt som anges i utredningens särskilda yttrande, införas en bestämmelse som ger domstolarna möjlighet att döma ut straff på samma villkor som gäller för lagöverträdare som fyllt 21 år i de fall åklagare kan visa att den åtalade gjort sig skyldig till allvarlig upprepad brottslighet som är kopplad till organiserad brottslighet eller annan kriminalitet förenad med gängbildning. Det bör även fortsättningsvis föreligga ett absolut hinder mot att döma lagöverträdare under 21 år till livstids fängelse. Genom en sådan reglering undviker man att genomföra en generell och kostsam straffskärpning för alla i ålderskategorin 18–20 år. Dessutom slipper man de problem som uppstår beträffande gruppen 15–17 år.

Avseende åldersgruppen 15–17 anser Göteborgs Stad att nuvarande system för straffmätning bör behållas. Förslaget att påföljderna för lagöverträdare i åldern 15–17 år inte bör ändras anser Göteborgs Stad därför ska tillstyrkas. I det fall ungdomsreduktionen tas bort för åldersgruppen 18–21 år leder förslaget till en oönskad tröskeeffekt med skärpt påföljd för de som är fyllda 18 år. Tröskeeffekten är dock inte i sig själv ett tillräckligt starkt argument för skärpta påföljder för omyndiga lagöverträdare.

I det fall ungdomsreduktionen för 18–21 åringar tas bort finns behov av ytterligare klargöranden av regleringens effekt på arbetsprocessen för vård med stöd av LVU och den samverkan som behövs mellan rättsväsendet och socialtjänsten.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Jörgen Fogelklou (SD) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som framgår av yrkande från SD den 3 maj 2019, enligt bilaga A.

Daniel Bernmar (V) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan enligt stadsledningskontorets förslag samt avslag på Jörgen Fogelklous yrkande.

Kommunstyrelsen beslutade utan omröstning att bifalla stadsledningskontorets förslag.

Representanterna från M, L, C och KD antecknade som yttrande en skrivelse från den 8 maj 2019, enligt bilaga B.

Göteborg den 8 maj 2019
GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE

Axel Josefson

Mathias Sköld

Yrkande angående – Remiss från Justitiedepartementet - Slopad straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Ersätta stadens svar med nedanstående yttrande.

Yttrande

Sammanfattning

Göteborg Stad välkomnar att förslaget om slopande av straffrabatt för unga myndiga genomförs. Att bryta den trend om ökande brottslighet bland unga i samhället är av yttersta vikt. I en tid då både deras brottslighet ökar och även gängkriminaliteten kryper ned i åldrarna riskerar dessa unga att utnyttjas för att begå brott och om de kan dömas till påföljd få lägre straff. Systemet riskerar således att befästa kriminalitet i unga åldrar vilket har katastrofala konsekvenser på dessa ungas framtida liv. Förslaget om att helt slopa straffrabatten för gärningsmän mellan 18 och 20 stöds helhjärtat. När det gäller de olika alternativen som utredningen ger för straffrabatten för gärningsmän mellan 15 och 17 så bör det erinras att i riksdagen har det lagts förslag om sänkt straffmyndighetsålder till 13. I kombination med detta hade man kunnat se en bibehållen trappa för straffmätning i åldrarna 13 till 17 istället för 15 till 20. I brist av stöd för detta förslag bör alternativ tre förespråkas då det innebär påtagliga straff även då personen är under 18. I synnerhet bör det vidare utredas om det i fall gällande grova brott såsom sexualbrottslighet skall dömas utan straffrabatt även för omyndiga.

Bakgrund

Ärendet har sin bakgrund i Justitiekommitténs betänkande bet. 2016/17:JuU1 där en majoritet i kammaren antog förslaget genom acklamation. Endast V, S och MP reserverade sig. Det finns således fortfarande ett majoritetsstöd i

riksdagen för förslaget såvida inget parti som representerar folket har ändrat uppfattning sedan dess. Att den ökande brottsligheten utgör en grund för oro framkommer tydligt i Brottsförebyggande Rådets (hädanefter BRÅ) nationella trygghetsundersökning (NTU2018). Utredningen baseras på statistik från 2007 till 2016 och konstaterar en minskning hos brottsligheten hos de yngre straffmyndiga medan statistik från BRÅ visar att lagföringsbeslut i åldrarna 15-17 samt 18-20 ökar efter 2016. Vi ser även generellt att trender där tidigare minskningar i brottslighet och otrygghet bryts kring 2015. Förslaget som lades under riksmötet 2016/17 svarar således mot det problem som då identifierats, att stödja resonemang om att så inte är behövt på statistik som nu kan anses äldre bör noteras.

Skäl

Göteborgs Stad anser att förslagen ämnar nå en problematik som kan märkas i de enskilda samhällena. Kommunernas möjlighet att garantera trygghet åt kommuninvånarna är begränsad av riksdagens kompetens. Med hänsyn till bakgrunden framstår vissa av de ställningstaganden utredningen gör som obsoleta medan andra även fortsättningsvis är aktuella. Gällande utredningens utformning bör det anföras att avskaffandet av straffrabatten för personer mellan 18 och 20 år är en välkommen förändring som svarar mot ett samhälleligt behov. Vi måste bemöta den problematik som visat sig uppkomma sedan 2015 och åter nå den minskande kurva som kunde skönjas ur den tidslinje utredningen baseras på. Ett par utgångspunkter som utredningen gör bör vidare bemötas. Det faktum att graden av utveckling, erfarenhet och omdömesförmåga generellt utvecklas från att personen föds till dess att personen är 23-25 år såsom utredningen nämner bör inte innebära att personen inte kan dömas till ansvar.

Yttrande över Justitiedepartementets remiss “Slopad straffrabatt för unga myndiga” (SOU 2018:85)

Göteborgs Stad anser att förslaget gällande genomförandet av slopad straffreduktion för 18–20 åriga lagöverträdare avstyrks. Vi ser det som problematiskt och anser att lagöverträdare i åldern 18–20 år ska behandlas som andra myndiga lagöverträdare och anser att staden ska tillstyrka förslaget.

I utredningen framgår det att uppdraget inte varit ett övervägande om straffreduktionen ska slopas för lagöverträdare i åldern 18–20, utan föreslå hur ett avskaffande kan genomföras. Beslutet togs vid ett regeringssammanträde den 13 december 2017 och på riksnivå är det en majoritet av partierna som vill se en slopad straffrabatt.

Benägenheten att begå brott ökar om man vet att man väntar ett kort straff eller inget straff alls. Det är rimligt att myndig ålder även gäller ansvar för sina gärningar när man som myndig har rätt att rösta och rätt till att skaffa körkort. En 20-åring person som begår ett allvarligt brott ska inte få lägre straff för att individen inte anses vara fullt vuxen.

Att vara ung är ingen ursäkt till att slippa undan ansvar för sina handlingar. Idag döms en 18-åring till halva straffet än vad personen normalt sett skulle avtjäna och en 20-åring till tre fjärdedelar av straffet. Man får ett fullt straff för samma brott när man fyllt 21 år. För att öka tryggheten i vårt samhälle bör personer som begår brott avtjäna sina straff.

I remissen från Justitiedepartementet har påföljdens stränghet i proportion till brottets allvar tagits i övervägande. Vid brott är offrens rätt till upprättelse vi ska prioritera.

Sverige står inför ett ökande samhällsproblem där allt yngre gärningsmän begår allt grövre brott. Unga som begår brott ska inte få rabatt med hänsyn till deras ålder - straffet man får ska spegla brottet man begår.

Avseende åldersgruppen 15–17 anser Göteborgs Stad att nuvarande system för straffmätning bör behållas som föreslaget i utredningen. Därav anser Göteborgs Stad att förslaget att påföljderna för lagöverträdare i åldern 15–17 år ska tillstyrkas.